

Passtvang för möbler - till vilket pris?

Varifrån kommer dina möbler egentligen? Snart ska alla möbler som säljs inom i EU få ett så kallat digitalt produktpass, som ska ge kunder och myndigheter information om allt från ursprungsland till hur man köper reservdelar. Passet lyfts fram som superverktyget för att göra möbelbranschen mer cirkulär. Men intervjuer med sakkunniga visar att om passen innebär att företag måste avslöja exakt materialsammansättning och leverantörskedjor, så kan transparensen som ska driva cirkularitet samtidigt blotta viktiga företagshemligheter. Frågan blir då om digitala produktpass är vägen till en cirkulär möbelbransch, eller om det i längden kan bli ett hot mot företagets konkurrenskraft.

För möbler väntas digitala produktpass införas omkring år 2028. Passet är tänkt att fungera som ett digitalt ID-kort, en QR-kod eller kanske ett chip, som följer möbeln genom hela dess liv, från tillverkning till återvinning. Som konsument ska du kunna scanna passet och direkt få tillgång till information gällande var möbeln är tillverkad, vad den innehåller och hur du tar hand om den på bästa sätt. Tanken är att du som konsument ska kunna göra mer medvetna köpval, och att EU genom detta ska kunna styra konsumtionen i en mer miljövänlig riktning.

Detta är ett examensarbete som har undersökt vilka möjligheter och risker införandet av digitala produktpass kan innebära för både företag och konsumenter. Resultaten visar att passen faktiskt kan stärka cirkulariteten genom att synliggöra hur en möbel kan repareras, underhållas och återvinnas, och fungera som en drivkraft för företag att utveckla mer hållbara produkter. Digitala produktpass kan också gynna de företag som redan har god kontroll över sina material och processer.

Samtidigt finns det risker. Om kraven innebär att företag måste avslöja detaljer om material eller leverantörer kan detta påverka deras konkurrenskraft och ekonomiska tillväxt. Implementeringen kan dessutom skapa en stor administrativ börda, särskilt för små företag, vilket i förlängningen kan leda till högre priser för konsumenter. Hur mycket passen faktiskt kommer att kunna styra konsumenter mot mer hållbara val beror på vilken information som inkluderas i passet och hur den presenteras för konsumenterna.

Vilka effekter införandet av digitala produktpass för möbler faktiskt kommer att få återstår att se eftersom arbetet pågår i skrivande stund. Först ut med att införa digitala produktpass är textilbranschen och batteribranschen. Erfarenheter från detta kan bli viktiga för att utforma digitala produktpass för möbler på bästa sätt, eftersom det belyser risker och vad man kan behöva tänka på.